

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Impedimentum Quintum. Caput VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

eretalibus; sed est temporale. Finitur enim finita Adoptione.

7. Tertiā speciem approbavit Ecclesia, tacite, & ex antiqua consuetudine, nam cæterum id expresse non reperitur in Jure Canonico.

a Sanc. l. 1. d. 63. n. 29 8. Ex dictis duæ & personæ verbi gratia, Titius, & Maria alias inter se conjunctæ, si ab eodem adoptatæ fuerint, Rursus Adoptans, & Mater b Adoptati, Præterea c Adoptans, & filia nata ex filia Adoptiva, hæc, inquam, personæ non habent inter se cognationem legalem, quia non sunt in illis tribus speciebus numero tertio numeratis, quas solas induxit jus Civile, quasque approbavit Ecclesia. Quare illæ poterunt inter se validum inire matrimonium.

d Toler. l. 7 c. 4. 9. Benigna autem interpretatio quorundam non est hic silenda. Nonnulli sustinent hoc impedimentum induci, tum ab Arrogatione, quam explicui numero secundo, tum ab Adoptione, quia Ecclesia adnexuit hoc impedimentum absolute Adoptioni, at utraque verè Adoptio est: Sanchez etiam benignius, aliique putant; solam prædictam Arrogationem parere Cognationem, cui Ecclesia conjunxit impedimentum, quia Matrimonium est jus valde favorabile, unde ejus impedimenta sunt strictè interpretanda, quæ stricta interpretatio tunc, in re, de qua loquimur, fiet, quando nomine Adoptionis, cui ejusmodi impedimentum adjungitur, intelligitur una illa Adoptio, quæ est perfectissima, id est, Arrogatio, non autem quæcumque. Perfectè utramque sententiam probabilem esse, inficiari non possum.

10. Inquires. Cognatio hujusmodi legalis superveniens matrimonio jam contracto, private jure petendi, vel reddendi debitum conjugale.

f Sanchez. l. c. nu. 19. Respondeo, Nequaquam, quia nulla apparet lex Canonica hæc privationem inducas.

CAPUT VI.

Impedimentum Quintum.

Crimes.

Non quodvis Crimen, sed solum illud, quod est contra fidem Matrimonii, & ex quo timeri possit conjugis, sive viri, sive feminæ occisio, est impedimentum dirimens. Quod certè quadruplex est.

§. I.

Primum Crimen.

Conspiratio cum occasione Conjugis, & sine Adulterio.

1. **S**I Titius verbi gratia, qui est Bertæ conjugis, conspiraret cum Catharina ad interficiendam Bertam, sequaturque ex ea conspiratione ejusdem Bertæ interfectio, nascitur impedimentum dirimens inter Titium, & Catharinam. Idem dicendum, si Berta conspiraret cum Cajo verbi gratia, ad occidendum Titium; quia in hoc Canones: tum de occasione uxoris loquantur, tum de occasione viri. Ita Sanchez g contra paucos. Quare, ut g Sanchez hoc impedimentum enascatur, non requiritur ullum affuisse adulterium inter Titium, & Catharinam, cum h satis sit ipsa una conspiratio cum dicta occasione secuta, tamen in aliis tribus criminibus mox explicandis, requiritur præterea commissum inter dictas personas adulterium.

1. Nota insuper tria. Primum, conspirationem fieri debere à prædictis, ex intentione incundi inter se matrimonium. Qui igitur ex alio motivo conspirarent; puta ex odio, vel ex spe successionis, &c. & post commissam occasionem superveniret voluntas contrahendi matrimonium, non enasceretur in ipsis impedimentum.

3. Rectè item Pontius k notat, illam intentionem incundi inter se matrimonium debere esse exterius explicatam: Si enim solum mente retineretur, hoc impedimentum non consurgeret, quia non adesset conspiratio duorum.

4. Nota

4. Nota secundò , eandem conspirationem satis haberi , si conjux , sive consilio , sive mandato , sive alia cooperatione auxilium afferat ad mortem . Ratihabitio autem sola subsequens occisionem , ideo non sufficit , quia Jura de Ratihabitioe non loquuntur .

5. Nota Tertio , mortem debere esse secutam , quia pœna , nisi aliud exprimat , imponi semper intelligitur delicto completo . Non sufficit ergo attentatio , immò , nec vulnus , si id sufficiens non fuerit ad afferendam mortem , sed ea consecuta sit ex culpa , vel ignorantia Medicantis .

§. II.

Secundum Crimen.

Adulterium cum occisione sine mutua conspiratione.

1. Si idem Titius vir Bertæ , etiam si sit ejus vir per matrimonium tantummodo ratum , committat cum Catharina adulterium ; alter autem horum adulterorum , etiam sine consensu alterius , mortem parat Bertæ ; & re ipsa sequatur mors , b enascetur impedimentum dirimens matrimonium inter Titium , & Catharinam . Dicitur est (etiam per matrimonium tantummodo ratum) quia etiam tunc est perfectissimum adulterium , ut docemus omnes . Idem dic de Bertæ , si committat adulterium cum Cajo .

b C. Significavit nob. De eo qui duxit.

c Sanc. l. c.

d Idem l. c. nu. 19.

e Pont. l. c. nu. 5. affertens D. Tr. dicens esse intentionem committentem Doct.

2. Nota hic quatuor . Primum , machinationem mortis Bertæ jam secuta fieri debere ex intentione e ducendi Catharinam . Quare si fiat ex intentione liberius verbi gratia , vivendi , vel ducendi aliquam forminam incertam , vel ex simili alia causa , non consurget impedimentum . Semper tamen in foro externo præsumetur , d intentio ducendi hanc , quoties occisor vult contrahere cum ea , cum qua adulterium perpetravit .

3. Nota Secundò , esse quæstionem , An hæc prava intentio debeat fuisse explicata ei , cum quo intenditur celebrari matrimonium ? Et ajo , ita docent à Pontio e sed prorsus non acquiesco . Negativè enim respondendum est cum Averfa , s quia in hoc secundo cri-

mine non requiritur conspiratio duorum , f Averfa sicuti requisita fuit in crimine præcedente .

18. sec. 4.

4. Nota tertio , adulterium , sive præcedat Verj. Termortis machinationem , sive sequatur , sufficiens esse ad constituendum impedimentum ex hoc secundo capite .

Verj. Terminatio Rursus.

5. Hinc , si prædictus Titius mandasset Sicario , ut occideret dictam Bertam ex intentione ducendi Catharinam , & post ejusmodi mandatum , ante mortem Bertæ , committeret adulterium cum Catharina , consurgeret impedimentum : non verò consurgeret , si cum eadem Catharina copulam habuisset post Bertæ mortem . Ita Sanchez g in simili de committente adulterium post propinatum venenum .

g Sanc. l. c. nu. 10.

6. Nota Quarto , nonnulla circa adulterium hoc . Primum enim non sufficiunt oscula , h vel tactus turpes , sed requiritur copula consummata . Secundò , requiritur adulterium formale respectu utriusque , id est , non solum prædicto Titio , sed etiam Catharinæ debet esse notum , ipsum Titium esse uxoratum ; si enim Catharina putet , Titium non esse conjugatum , copula , quam cum Titio habet , est adulterium in se , & respectu ipsius Titii , qui jam scit se uxoratum esse , sed non respectu Catharinæ , quæ putat , ipsum Titium esse solutum . Quare tunc non orietur impedimentum . Ita plures contra Pontium asserentem sufficere , etiam si malitia adulteri nota sit uni ipsi occisori . Tertio , non sufficit , tum adulterium esse formaliter tale ex sola conscientia erronea . Hinc , si dicti Titius , & Catharina putent Bertam vivere , eum tamen sit mortua vel putent inter Titium , & Bertam esse verum matrimonium , cum tamen ob aliquod impedimentum verum non sit , adulterium Titii cum Catharina non sufficit ad inducendum hoc impedimentum . Ratio horum trium est , quia Jura in re odiosa sunt strictè interpretanda . Ergo in casu nostro sunt intelligenda , non nisi de vero adulterio , quod omni ex parte verè , & realiter adulterium sit .

h Sanc. l. c. Coninch. d. 31. n. 52.

i Sanc. l. c. nu. 11.

Aver. l. c.

Ve. Ocharo loquendo

Coninch.

d. 31. n. 61.

Perez. d.

13. sect. 2.

Casivop. d.

4. de sponsal. p. 12.

nu. 8.

k Pont. l. 7

c. 45. nu. 52

§. III.

Tertium Crimen.

Adulterium cum promissione.
Matrimonii.

¶ SI Titius vir Bertæ, etiam per solum matrimonium ratum, committat adulterium cum Catharina, promittens huic matrimonium post Bertæ mortem, incidit, & in impedimentum dirimens matrimonium inter ipsum Titium, & dictam Catharinam. Vides

C. Si quis
irvenite.
C. Relatum
31. q. 1
C. Signifi-
cavit nobis
De eo, qui
duxit.

Sanch.
lib. 7. ma-
tr. d. 79.
nu. 6.

Primò, hic non requiri occisionem, nec conspirationem, nec intentionem mortis; sufficit enim adulterium cum promissione, quam certè promissionem, negari non potest, dare ansam captandæ mortis conjugis. Vides secundò, nec requiri iuramentum, quia promissio sine iuramento venissima promissio est. Vides Tertio, promissionem non debere esse revocatam, nam, si est revocata, evolat, & non perfolvit promissio rat adulterium, & simul promissio hoc impedimentum delinquentibus affigit. Revocatio autem, vel expressa esse potest, vel tacita, cujus tacita nonnulla exempla habere potes à Sanchez. b

2. Sed adhuc sunt addendæ notationes quatuor. Notatio prima. Adulterium hic intelligitur eo modo, quo intelleximus §. præced. num. 8.

3. Notatio secunda. Promissio debet esse acceptata ab altero conjugis, si enim acceptata non est vim promissionis, saltem completè, non habet; Sed non est necesse, ut alter repromittat, siquidem nullum jus requirit ejusmodi repromissionem; quia tamen debet esse acceptata, ideo alteri significari omninò debet, ut dicam numero 6.

Quid si solum sit externa, sed fictio animo facta, atque adeò nullo modo interna? Respondeo, non sufficere, tum pro foro poli; tum, si possit probari, pro foro fori, quia verè tunc non est promissio eni jura, (quæ eum sint odiosa, non debent extendi) adnexerunt impedimentum. Ita Henriquez & aliique, licet Sanchez d putet, sufficere, quia

Henr. lib.
12. c. 14. n.
3.
G. Hurt. d.
3. mat.

finis legis est, tollere ab adulteris occasi- nem captandæ mortis conjugis. Sed certè

finis legis non cadit sub legem nisi quatenus in verbis legis comprehenditur. Quare sententia Henriquez est à nobis approbanda.

diff. 2. n. 1.
C. 9.
Per. de
matr. d. 79.
sect. 4.
Ver. sig. 4.
Cere. quæ.

4. Notatio tertia. Requiritur, ut dicta promissio sit absoluta, vel si sit conditionata, ut tranferat in absolutam per adventum conditionis, qui scilicet eventus fuerit ante mortem conjugis. Si sic y. g. promittat dictus Titius prædictæ Catharinæ. Te ducam in uxorem, si meus Pater discesserit ab hac Vrbe, necesse est, ut discessus Patris sit ante mortem Bertæ, ut cum adulterio confurgat impedimentum.

d. Sanch.
lib. 7. ma-
tr. d. 79. nu. 11.

5. Quid, si sic promittat Titius: Te Catharinam ducam, si moriatur Berta mea uxor?

Contra.
d. 71. nu. 17.
Castrop.
4. de jure
p. 11. nu. 11.
C. Castrop.
lo. cit.
citans Cr.
monit.
G. Hurt.
Acrop.
com. 30.
Naves.
Rodrig.
f. Acrop.
sta. qu. 11.
sect. 3. de
S. tamen.
g. Sanchez.
75. nu. 24.
Contra.
c. nu. 16.
h. De jure
de Imp.
Tr. 2. d. 3.
de Dina.
C. prom.
na. 65.
i. Sanch.
c. nu. 75.
Bona. de
matr. 3.
p. 6. nu. 4.
Acrop. 4.
18. sect. 3.
Ver. sig.
denu.

Respondeo, tunc adulterio exurgere impedimentum, quia in casu hoc hujusmodi promissio æquivaler promissioni absoluta, ut rectè notat f Aversa; siquidem hæc conditio (si moriatur mea uxor) semper imbibitur in promissione, quantum vis absoluta matrimonii, facta à conjugato: ergo non reddit illam diversam ab absoluta, & ex alia parte illa locutio potius auget, quam minuit ansam captandæ mortis conjugis.

6. Notatio quarta. Dicitur est, promissionem debere esse acceptatam. Jam quæro, an acceptatio hæc debeat esse externo aliquo signo facta ei, qui promissit?

Respondeo, ita profectò; secus completa promissio non esset. Ita Sanchez, g aliique. Lege item Delugo, b qui hanc exteriorum significationem acceptationis necessariam esse putat in promissionibus onerosis; qualis certè est ea, de qua loquimur (quamvis non in gratiis).

7. Quid, si alter, qui debet acceptare, taceat?

Respondeo, si taceat, & interne non acceptet, ut dixi numero tertio sufficiens, & vera acceptatio non est. Quæstio ergo solum esse possit, quando quis acceptat interne, & tacet. Ad quam dico, reduci id tandem ad illam regulam: Qui tacet, consentire videtur: quam communiter Doctores explicant, valere semper in favorabilibus ipsi tacenti, non verò in odiosis, seu ipsi nocivis. Quid ergo? valetne in casu nostro? Sanchez i putat non valere, quia, sumus (ait) in nocivis, illa enim ac-

cepta.
c. nu. 10.

ceptatio re vera avertit, causatque impedimentum matrimonii, quod incommodum est, & detrimentum. Coninch a putat, valere, quia sumus (ait) in favorabilibus, illud enim matrimonium apprehenditur ab illis adulteris, ut bonum. Quoniam verò utraque sententia est probabilis, rationes utrinque adductæ apud eorum Doctores videantur.

8. Si ex circumstantiis colligatur, illud silentium esse potius contemptum, quam acceptationem, certum est, non sufficere, non esse tunc iudicandum, adesse acceptationem, ut non iudicatur (inquit in simili Delugo l.c.) si dicente Scurra puellæ Regiæ, Tibi promitto matrimonium, puella taceat: tunc enim silentium illud contemptum significat, non consensum.

Ex dictis vides, adulterium solum sine aliâ promissione, vel promissionem solam (quæ certè est peccatum & grave) sine adulterio non esse impedimentum dirimens, ut rectè monet ibidem Averfa.

9. Ex dictis sequentem casum decidamus. Titius, & Catharina bona fide putantes Titii uxorem obiisse, sibi invicem promiserunt matrimonium, deinde cognoverunt eam vivere, & nihilominus commiserunt adulterium, incurrerunt ne impedimentum, de quo loquimur?

10. Respondeo; Incurrerunt (ait Averfa, & in simili Perez d) quia jam adsunt illa duo, quæ ad pariendum hoc impedimentum requiruntur, nempe promissio & adulterium. Et quamvis ex Jure supra dixerimus. Adulterium debere esse formale, hoc est cognitum, ut tale; tamen non invenitur in Jure, quod promissio debeat esse cum notitia, quod, propter viventem conjugem, fieri illa promissio non possit.

11. Hæc illi, à quibus dissentire me cogit distinctio e hic adhibenda. Si Titius, & Catharina adulterium post cognitionem vitæ Bertæ committunt ex vi promissionis factæ, seu ex confidentia, quod erant, (vel ita loquar) sponsi cum spe futuri matrimonii, sanè tunc assentior impedimentum constringere, quia sic persistit promissio & quidem sub mala fide, quæ antea erat sub bona. At verò, si cognita Bertæ vita, apprehenderint Titius, & Catharina, promissionem illam jam evanuisse, quia inter ipsos matrimonium intercedere amplius non potest, committuntque deinde

adulterium abstrahendo ab illa promissione, impedimentum non contrahent, quia sic adulterium non est conjunctum cum promissione, siquidem in illa jam, ut dictum est, in hoc posteriore casu, amplius non persistit.

§. IV.

Quartum Crimen.

Adulterium conjunctum cum matrimonio attentato.

1. **S**I Titius vir Bertæ per Matrimonium, etiam tantummodo ratum, committat cum Catharina adulterium, & insuper iidem id est Titius, & Catharina attentent contrahere matrimonium per verba de presenti, statim enascitur inter ipsos impedimentum dirimens: attentent (dixi) nam vivente conjugè, verum nunquam erit cum alio matrimonium. Neque mirum est, in hoc casu enasci dictum impedimentum; si enim illud, ex sola promissione matrimonii cum adulterio, confurgit, multo magis ex consensu presenti.

Nihil præterea hic notandum occurrit, quod ex proximè dictis colligi non possit.

Quo Jure inductum est impedimentum Criminis?

1. **S**anè Jure Ecclesiastico, ut patet ex Textibus initio hujus Cap. allatis. Verum institui hunc paragraphum, ut notarent duo.

Primum, Cum Infideles, non subiaceant legibus Ecclesiasticis, ideo fit, ut, si duo ex ipsis committant prædicta crimina, non futurum sit invalidum eorum matrimonium ex hoc Capite, ut re ipsa invalidum non fuit matrimonium David cum Bersabæa Adultera, post Utriæ mortem, ab eodem David interfecti.

2. Secundum. Quid si aliquod ex prædictis criminibus committatur ab altero, qui sit Christianus, altero existente Infideli?

Respondeo, Sanè tunc redundaret impedimentum dirimens inter ipsum nam ad contrahendum invalidè matrimonium satis, superque est, ut alter ex contrahentibus impedimento alligeretur. Quemadmodum

contingit in impedimento solemnisi Voti, vel Ordinis Sacri, quod, quamvis in altero dumtaxat inveniat, irritum tamen reddit matrimonium. Sunt nihilominus in casu nostro a Sanc. l. 7 aliquot exceptiones, quas admittit Sanchez, a matr. d. reicit verò Aversa, b qualque, si tempus tibi 78. n. 3. suppetit, & curiositas mover, vel necessitas b Aversa decidendi urgeat, apud ipsos lege, rarissimè de matr. q. caim evenire solent. 18. sect. 5.

CAPUT VII.

Impedimentum Sextum,

Cultus disparitas,

Inter personam baptizatam, & non baptizatam, quamvis Cathecumenam, invalidè initur Matrimonium, quod significamus, cum disparitatem cultus esse asserimus impedimentum dirimens. Id autem est inductum Jure Ecclesiastico propter periculum, quod subiret proles nascitura pravæ educationis. Quod quidem periculum notat, Matrimonium inter Fidelem, & Infidelem illicitum jure naturæ esse, sed non notat esse invalidum, ut minus rectè aliquot pauci putant. Locum Juris, in quo hoc impedimentum constituitur, non facile invenies; id, quod pluribus disputatam habes apud c Pontium; satis tamen nobis est, asserere, saltem ipsa consuetudine; & d'infra Tr. ulu à Sancta Ecclesia illud fuisse approbatum. 7. De ob- lig. c. 3. §. 2. Si Infidelitas superveniat Matrimonio jam contracto, illud non dirimit, sed e'infra Tr. qua ratione possit esse causa divortii infra 5. de matr. dicant. d ad Sacr. c. 3. Infidelem autem, dixi, nam cum hæ- 5. & Tract. terico contractum Matrimonium à Catho- 7. De ob- lico validum est, quia Hæreticus supponitur lig. c. 3. §. baptizatus; erit tamen illicitum, quia regu- à n. 2. lariter timentur pericula malæ educationis f Sanc. l. 7. filiorum, vel perversionis alterius conjugis, d. 72. Co- quibus tamen in raro casu cessantibus, possit nm. d. 31. Summus Pontifex dispensare, Quæ, & d'ib. 3. an. similia distinctius dicam infra, e 41. Delu- & passim f Doctores. go de Fide d. 62. qu. 2. Aversa p. c. sect. 2.

CAPUT VIII.

Impedimentum Septimum.

Vis.

DE Impedimento hoc, quod exurgit ex Vi, Coactione, Metu, dicemus commodius g non multo post.

CAPUT IX.

Impedimentum Octavum.

Ordo Sacer.

Ordinem Sacrum, hoc est Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotium esse in Ecclesia Latina impedimentum dirimens Matrimonium, est ita certum ut sit ex b Tridentino de Fide.

2. Adde insuper, si ordinatus quis in Sa- 2. 4. de cris audeat Matrimonium contrahere, inci- 2. de dere in excommunicationem latæ sententiæ ut; infra dicemus, & incidere in irregulari- i Inf. hoc tatem Bigamiæ similitudinariæ. ut explica- eod. tr. 1. bimus, cum de Irregularitate, & denique post e. 17. §. 4. sententiam incidere in privationem benefi- ciorum, ut habetur in Jure. k

7. Inquires. In Ecclesia Græca, seu Orien- talis, si ordinatus in Sacris ducat uxorem, vali- dene ducit? Nam licet Græcis jam uxoris antea, concedatur postea, Ordines Sacros, non verò Episcopatum, validè suscipere, & illos in Matrimonio exercere; tamen non conceditur Matrimonio conjungi eos, qui Sacris Ordinibus sunt insigniti: nam propterea queritur, an sit ipsis Ordo Sacer impedimen- tum dirimens, ita, ut, si Græcus Sacerdos uxorem ducat, non illicitè modò, sed invalidè ducat?

4. Respondeo, Invalidè dicit Azor l. vali- 1. Azor. l. dè Arcudius, m cui fortasse magis habebit si- 1. tr. 32. dem Lector, utpote viro docto ex Græcis, & 14. q. 7. in suis ritibus peritiori, quàm Azor. Ipsum m Arcud. in Chocra adi.

5. Multa hic essent superaddenda, nisi alibi 7. c. 42. de iis sufficienter dixissem, nam propterea hic n In Meth. indicare loca satis erit. Quodnam Sacrilegiū Conf. l. 1. committat Sacro Ordine initiatus, si contra c. 7. §. 1. m. Castitatem peccet, dixi in Methodo. n

Quid

g Infra Tr. 1. de Spon. c. 2. §. 2. & 7. 4. de con. Spon. c. 6. §. 2.

h Trid. de 2. 4. de 2. de i. Inf. hoc eod. tr. 1. k C. De- cernimus dist. 20.

1. Azor. l. 1. tr. 32. m Arcud. in Chocra

n 4. & 5. 1.